

NAPREJ

Glasilno jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljanje v Ljubljani, Franciškanova ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrletno K 105.—, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglasi in poslani vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Kriza.

Kako jo bomo premagali?

Vsa znamenja kažejo, da stojimo pred veliko gospodarsko krizo. Vojna je zrahljala vse nekdanje vezi, novih pa ni ustvarila. Vojna je preobrazila ljudi; to je njena dobra plat. Vojna je tudi zanesla demoralizacijo med ljudstvo; pa je njeno prokletstvo.

Slovenci imamo precej šibko industrijo. Kakor tudi je šibka, tako je dragocena. Največja nesreča za nas vse bi bila, če propade, če v njeni produkciji in upravi zavladava anarhija.

To moramo preprečiti.

Predvsem opažamo, kako pada produkcija premoga. To je velika nesreča. Premog nujno rabimo, ako hočemo vzdržati promet, ako hočemo vzdržati v teku vse one številne obrate, ki ga neobhodno potrebujejo. Če bodo danes ali jutri stali veleobrati, v katerih je zaposlenih na tisoče delavcev, bo temu vzrok pomanjkanje premoga. Rudarji, ki ne delate, ali ki nakopljete v svojih čarobnih rovih premalo premoga, vedite, da spravljate s tem v nevarnost svoje številne tovarne v onih obratih, ki neobhodno rabijo premog, in še enkrat premog.

Ne pišem le za delavce. Pišem v prvi vrsti za one, ki so lastniki premogovnikov na naši zemlji. Dokazano je, da moramo »boljševike« danes iskati ne med delavstvom, ki si mora biti v svesti pretečega poloma, temveč med kapitalisti, lastniki premogovnikov. Ti nalašč tišče produkcijo premoga k tlom, zaradi nestalnosti in nesigurnosti valute. V naših revirjih bi bila stavka delavstva danes najbolj všeč kapitalistom. Niti toliko brige ne pokažejo, da bi odredili popravilo »huntov«, voz, na katere se nalaga premog, samo zato, ker hočejo, da se že nakopani premog ne odda svojemu namenu. Kapitalisti, lastniki proizvodnih sredstev, pospešujejo nered in anarhijo v naši industrijski produkciji, ker mislijo, da si bodo na ta način prihranili tisočake za poznejše dividende.

Naše delavstvo ne sme slediti kapitalistom, v svojem lastnem interesu ne! Ostati mora pri delu in postati zaščitnik redu. Tudi s čezmernimi zahtevami ne sme dati lastnikom proizvodnih sredstev, brezvestnim kapitalistom, povoda, da ustavijo svoje obrate. Vse do mere in pameti, prijatelji!

Živimo v prehodni dobi, najtežji dobi, in zavedati se moramo tega.

Predvsem je treba, da izboljšamo našemu industrijskemu proletarijatu prehrano. Zato je dolžnost naše centralne vlade, da omogoči, da izvozimo iz sosednje Hrvatske-Slavonije živež, ki je tam nakopičen in se v skladiščih pokvarja. Naši delegati bodo v Državnem večju brez dvoma storili svojo dolžnost. Zato je treba potrpeti, potrpeti, in še enkrat potrpeti.

Delavstvo mora zaupati svojim organizacijam in se pokoriti njihovim sklepom. Bolj kot kdaj prej, je to potrebno sedaj. Naj bo v za-vesti, da se bližajo zanj boljši časi. Socializacija veleindustrije se bliža in ni več daleč čas, ko bodo delavci solastniki obratov, v katerih so danes zaposleni. Zato je treba, da ostanejo vsi ti obrati v teku in v dobrem stanju. Ali boste podirali hišo, ki bo jutri Vaša? Ali boste poškodovali in ustavili obrate, ki bodo jutri po jutrajšnjem sreča Vas in Vaših rodbin? Sedaj, delavci, je prišel čas, ko morate Vi sami biti steber redú in mirú, zakaj vsaka stavka, ako je neopravičena in sklenjena proti volji organizacije, bo v prid kapitalistom! Kapitalisti so sklenili, naj delavstvo stavka, naj malo ali pa nič ne dela, vse zaradi svoje velike požrešnosti. Kapitalisti komaj čakajo, da bi delavstvo stavilo takó čezmerne mezdne zahteve, da bi imeli povod zapreti in ustaviti svoje obrate. S

tem hočejo preprečiti normalno produkcijo, pri nas zlasti premoga, zaradi nestalnosti valute, ki pa je samo prehodnega značaja, in v upanju, da jih bo nered in nemir na čudežen način obvaroval preteče nevarnosti — socializacije.

Tri velika vprašanja moramo rešiti v našem narodnem gospodarstvu že v bližnji bodočnosti. To so:

1. Izboljšati se mora prehrano, pri čemer nas mora podpirati ravnokar sklicano Državno veče;

2. Socializacija veleindustrije. Delavstvo, ki je v njej uslužbeno, mora postati njen pravni solastnik, postati mora deležno čistega dobička, ki ga je doslej spravljaval v svoj žep zgolj kapitalist;

3. Izvršiti se mora agrarna reforma, to je, zemlja se mora pravično razdeliti.

To so tri glavna vprašanja, ki jih je rešiti. Rešiti pa se morejo le, ako bo ljudstvo pametno in bo pri teh velikih reformah samo sodelovalo. Zato pa mirno kri. Red in mir sta predpogoji za to veliko delo gospodarske reforme.

Poleg tega so še druga vprašanja na dnevnem redu. Zavarovanje za slučaj bolezni, brezposelnosti, starosti, onemoglosti in invalidnosti se bo rešilo polagoma, toda sigurno. Brezposelno zavarovanje se mora izboljšati. Urediti se mora vprašanje uboštva pod državnim nadzorstvom. Rešiti bo vprašanje delavskih zapnikov, zanemarjene mladine, vdov in sirot itd. Delo bo ogromno in se ne dá izvršiti čez noč. Vse pa se bo doseglo, ako bomo sodelovali vsi, delali, delali in še enkrat delali.

Delo pa je mogoče, ako bomo vzdržali red in mir, ako se bomo vsi zavedali važnosti dobe, ki jo preživljamo. Delo, ako hočemo, da bo kaj zaleglo in nas privedlo do zaželjenih ciljev, pa mora biti smotreno in dobro preiščeno. Zato je potrebna organizacija in nas vseh dolžnost je, da ubovamo njene sklepe.

Naprej!

Abditus.

OUTLAW:

Narodno-gospodarski utrinki.

IV.

Naše vodne moči in elektrificiranje Slovenije.

(Dalje.)

Približno 19 kilometrov od Maribora proti zahodu je človeška volja Dravi ustavila njen svobodni tek in ji z mogočnim jezom zaukazala gotovo smer, pot, na kateri mora oddati nakopičeno energijo. Leta 1913 je pričela graditi štajerska električna družba (steiermärkische Elektrizitäts-Gesellschaft) to velikansko zgradbo, ki je danes domalega že dovršena. Ta elektrarna predstavlja eno izmed štirih energetičnih central na Dravi zahodno Maribora, katere bodo tako v izgradbi, kakor v številu izravnih konjskih sil skoro popolnoma enake in za elektrificiranje slovenskega ozemlja največje važnosti. Zato velja opis te elektrarne — v Fali — ne samo za to elektrarno, nego tudi še za ostale tri.

Ta hidroelektrična centrala ima to posebnost, da nima nobenega gornjevodnega in spodnjevodnega kanala. Na mestu centrale se je z mogočnim zajezenjem celega rečnega profila dvignilo nivo vode za 15 metrov in na istem mestu speljalo vodo naravnost na turbino in iz teh zopet na najkrajšem potu zopet v staro spodnjo strugo reke Drave. To je bilo seveda le mogoče, ker je bila k sreči železniška proga proti Spodnjem Dravogradu že zgrajena zadosti višje nad Dravo in ker to dvignjenje struge ni posebno oškodovalo kulturnih naprav.

V hidroelektrični centrali v Fali je danes že postavljeno pet turbin, katerih vsaka more

izrabiti 46½ kub. metrov vode, skupaj torej 232½ kub. metrov. Dva nadaljnja turbinska agregata, katera bosta v teku tega leta postavljena, izkoriščata po 60 kub. metrov, skupaj torej zopet 120 kubičnih metrov vode pri padcu od 15 metrov.

Pri popolni izgradbi bo torej obsegala ta hidroelektrična centrala:

5 turbin à 6600 = 33000 P. S.

5 turbin à 9000 = 18000 P. S.

skupaj = 51000 konjskih mo-

čij; ta račun odgovarja seveda le v strojnem oziru. Vodnotehnično ni skozi celo leto toliko energije na razpolago, nego le približno 70 %, to je približno 35.000 konjskih močij skozi deset do deset mesecev. Približno skozi dva meseca v letu se mora računati z gotovim zmanjšanjem vodne množine, v katerem času bo podjetje skrbelo za kalorično pokritje vrhnih primanjkljajev, ali s paralelnim pomaganjem iz drugih vodnih central.

Bilo je projektirano, da se izpelje to energijo po dveh potih v ona industrijska središča, katera bi zagotovila ekonomijo podjetja tudi z ozirom na velike stroške izvodnega omrežja. Ta dva pota sta preko Maribora do Celja in preko Arnoža v Gradec. Napetost struje do Celja bi bila 46.000 voltov in ona do Gradca 46.000. 1.73 = 80.000 voltov. Za vso to energijo je v graškem industrijskem okolišu zadostno odjemalcev in družba bi skoro gotovo izpeljala omrežje le do Maribora in Gradca, ne pa južno proti Celju, kjer bi izraba energije ne bila v ekonomičnem razmerju z investicijskimi stroški.

K naši sreči leži ta centrala na slovenskem ozemlju in zaradi tega je tudi razpolaganje s to energijo v naši roki. Vprašanje je, ako imamo potrebo za to množino energije in kam s to močjo.

Ako premostrimo natančno vse ozemlje južno Maribora v gospodarskem pogledu, zasledimo, da je ozemlje do Celja še danes precej gosto posejano z industrijskimi podjetji. Od Celja do Zidanega mosta leži gospodarsko neindustrijski teritorij, istotako od Zidanega mosta do Zagreba. Proga Zidani most-Litija je zopet napolnjena z industrijskimi podjetji, katera pa leži v premogovnem območju trboveljskem.

Natančna kalkulacija kaže sledečo sliko. Zahteva po električni energiji do Celja in Zagreba je zelo silna, ker primanjkuje premoga in ni na tem ozemlju že izgrajenih vodnih sil. Od Celja do Litije je vsaka konkurenca električne energije izključena, ker je premog preblizu, izgradnja dovodnega omrežja predraga in izraba energije premalenkostna. Ekonomična izraba vodne moči pri Fali je mogoča le do Celja; dalje od tega mesta proti Zagrebu in Litiji bi pa izvodni stroški tako narasli, da bi izključili gospodarsko ceno električne energije te centrale.

Ta izvodna mreža bi napajala sledeče kraje s sledečimi konzumi:

Maribor	približno 2500 P. S.
Pragersko	100 P. S.
Slov. Bistrica	100 P. S.
Konjice	100 P. S.
Štore	500 P. S.
Celje	1300 P. S.

Skupaj 4600 P. S.

To je vse, kar pride po izdatni dotaciji v poštev. Uračunati je le še kemično podjetje (karbid, umetna gnojila) v Rušah, katero je že danes na to elektrarno priključeno in katero izrabi pogodbeno (pri mali vodi) 4000 konjskih močij. Ako računamo nadalje še izgradbo izvodne mreže zahodno od Fale do Guštajna, znašalo ti pripravljeni konzumenti nadaljnjih 2000 konjskih močij. Skupno imamo torej potrebo za približno 11.000 konjskih močij.

Palška elektrarna pa daje 35.000 konjskih močij v normalnih razmerah; ostane torej neizrabljenih še 24.000. Kam s tem prebitkom, kako naj to vodno moč izrabimo v naš gospodarski dobiček, je naravno vprašanje, katero mora najti gospodarji in realni odgovor.

Elektrificiranje železnic je v doglednem času nemogoče. Ako računamo z najboljšo voljo in ugodnimi okoliščinami, preteče najmanj pet let, da steče prva električna lokomotiva po progah tega ozemlja. V tej dobi pa bi se stekala energija falške centrale neizrabljena in za vedno izgubljena po dravski strugi. Važno eksportno blago — ta neizkoriščena električna energija — bi ležalo mrtvo, brez koristi. Zato moramo tej električni struji že danes odpreti možno pot, moramo že danes poiskati trg, kjer prodamo to dragoceno blago, s katerim si lahko zagotovimo tudi dragoceno kompenzacijo.

Računajmo s stoprocentno rezervo gornje izrabe po naših industrijalnih krajih — eventualno za porabo železnic ali za neekonomično izpeljavo proti Litiji ali proti Zagrebu — torej z nadaljnjimi 11.000 P. S. Potem preostaja falški elektrarni še vedno

35.000 — (11.000 + 11.000) = 13.000 P. S.

Ta energija leži na vsak način mrtva v falški elektrarni. Izvozimo to blago v Gradec, kjer je poraba zagotovljena!

To je edina gospodarska rešitev, a še najmoderneje in največje hidroelektrične centrale, rešitev, katera zagotovi prosperiteto centrale in katera dvigne našo izvozno vrednost.

Ako je tudi to podjetje danes še v nemških rokah, moramo vendar računati v prvi vrsti s tem, da leži podjetje na naših tleh in da moramo v lastnem narodno-gospodarskem interesu podjetja naše zemlje spraviti na najbolj ekonomične temelje. Računati pa moramo dalje, da se bo tudi ta vodna moč s časom poddržavila in da bo nam v tem slučaju predstavljala tem večjo vrednost, čim večjo ekonomijo ji bomo že danes zagotovili.

Današnji lastnik te vodne moči izgradi oba omrežja — proti Celju in proti Gradcu — v najkrajšem času, ako se mu dovoli izvoz 15.000 konjskih močij iz te elektrarne v Gradec. Ta pogoj je za naše gospodarstvo zelo sprejemljiv in v našem najoglednejšem interesu. Znano mi je, da je zaprosilo podjetje za to izvozno dovoljenje električne energije in v državnem interesu je, da se ta izvoz dovoli.

Vsa naša industrijalna podjetja od Maribora do Celja čakajo nestrpno na dobavo te električne energije; naši premogokopi bodo imeli premog, katerega oddajajo sedaj tem industrijalnim podjetjem, za druge nujnejše uporabe na razpolago, industrijalizacija krajev, ležečih ob tem izvodnem omrežju, bo rapidno napredovala, ker bo imela ceno energije na razpolaganje — naše delavstvo bo rešeno brezposelnosti in narodno-gospodarska samozavest in neodvisnost teh krajev bo vedno bolj rastla. Vse to so činitelji pravičnega gospodarskega razvoja, so temelji našega gospodarskega osamosvojenja.

Zato ne čakajmo eventualnega poddržavljenja, ne zavirajmo svobodnega razvoja. Ampak prvo in najmoderneje podeželnostno hidroelektrično centralo dvignemo do življenske sposobnosti, da speljemo to razpoložljivo električno energijo tja, kjer ni izgubljena, kjer bo producirala gospodarske dobrine. (Dalje sledi.)

Našemu učiteljstvu.

Del slovenskega učiteljstva prešinja misel, kako bi se dalo združiti vse slovensko učiteljstvo v enotno organizacijo, drugi pa menijo, da brez »Zaveze« in »Slomškove zveze« ni sploh mogoč obstoj slovenskega učiteljstva. Ti zadnji spadajo vse kam drugam, kakor v vodstvo kake organizacije! Napovedali so boj vsemu učiteljstvu, ki se ne bo organiziralo v omenjenih organizacijah do 1. marca! Z lahko vestjo sprejememo ta boj, zavedajoč se, da nam doprinese ravno nasprotno, kakor si mislijo gospodje liberalne »Zaveze«, kajti z obrekovanjem, natolčevanjem, denuncijantstvom in preganjanjem, kakor je bila lepa navada v korumpirani in gnili Avstriji, se ne pride daleč. To bi morali vedeti že iz lastnih izkušenj. — Naša parola pa je: hočemo skupno strokovno organizacijo vsega slov. učiteljstva in pri tem vztrajamo.

Zadnje dni se zopet obetajo isti boji, kakor so bili pred vojno na dnevnem redu. Nisem nikak prijatelj »Slomškove Zveze«, a odobravati ne morem na noben način čina, ki ga je napravila »Zaveza« s tem, da so jo na podlagi kom-

promisa zahrbtno ogoljufali za mandat v višji šolski svet. Namesto, da bi delali za zblizanje obeh struj, hočejo gospodje »Zaveze« uvesti še hujši samomorilni boj učiteljstva. Ze davno smo prepričani, da vodstvu »Zaveze« ni za resno in pošteno delo, temveč za liberalno politiko. Ponašanje »Zaveze«, da je ona dosegla regulacijo plač, je ničevno, kar lahko izprevidi vsak. Mi znamo treznejše misliti, kakor si predstavljajo bivši avstrijski patrijotje okoli »Učit. Tovariša«. »Zaveza« se pač ne more z nobenim za učiteljstvo koristnim činom ponašati, k večjemu pa s tem, da je kranjski liberalni stranki posvečala svoje glasilo »Učit. Tovariš« in da je moralo učiteljstvo v boj za kranjske liberalce proti klerikalcem, učiteljstvo pa je moralo stradati.

»Zaveza« kakor tudi »Slomškova Zveza« imata mnogo na vesti in skrajni čas bi bil, da bi voditelji odstranili svoje umazane roke in prepustili to važno delo drugim neomadeževanim in času odgovarjajočim osebam. Edino na ta način je možno zblizanje.

Učiteljstvo pa, kateremu je res na srcu učiteljski stan in šola, naj pri vsaki priliki razširja misel združitve vsega slov. učiteljstva v enotno strogo strokovno organizacijo in naj nastopa odločno proti separatističnim organizacijam, ki sta »Zaveza« in »Slomškova Zveza«!

Politični pregled.

= Dalmatinci proti izključenju namestnikov v državnem vječu. Split, 27. (Lj. k. u.) Dalmatinski dopisni urad poroča: Z ozirom na to, da je popolnoma izključeno sodelovanje namestnikov pri sejah državnega vječa, piše »Nova doba«: Menimo, da bi bilo treba to stvar pojasniti že tedaj, ko so se zbirali člani in namestniki državnega vječa, pa bi se tudi pri nas z ozirom na to izvedle volitve. Pri nas se je nasprotno mislilo, da gre za začasen parlament, da bodo mogli namestniki tudi nadomeščati odsotne delegate, vsled česar so se tudi temu primerno volili. Posledica je, ako ne bodo pripuščeni namestniki, da bo Dalmacija, ki je dobila namesto 15 samo 12 delegatov, zastopana samo po štirih delegatih (dr. Vukotič, dr. Drinković, Ivo Grisogono, dr. Stanko Banič), ker je petična odsotna v Parizu vsled važnih narodnih poslov (dr. Trumbič, dr. Smoldaka, dr. Tresič, Meštovič, dr. Čingrija), a trije so v zasedenem ozemlju (Biankini, prof. Jagič, dr. Subotič) in obstoja vprašanje, ali so sploh prejeli poziv in ali jim bo italijanska okupacijska oblast dovolila, da odpotujejo. Zato je absolutno potrebno, da se vprašanje namestnikov reši tako, da bodo takoj pripuščeni in pozvani v državno vječe.

= Princ Windischgrätz na delu. Budimpešta, 27. (Lj. k. u.) »Az Ujsag« prinaša brzojavko iz Berna o protirevolucionarnih sestankih v Freiburgu v Švici. V tej brzojavki stoji, da je ogrski princ Windischgrätz vodja agitacije za donavsko federacijo in za strmoglavljenje avstrijske in ogrske vlade. Njemu stoji na strani profesor Zehnauer, ki je madžarskega pokolenja; glavni svetovalec princa Windischgrätza je pa profesor Izidor Singer, bivši izdajatelj lista »Zeit«. Tudi baron Chlumetzky sodeluje pri tej zaroti.

= Jadikovanje italijanskih listov. Split, 28. (Lj. k. u.) »Corriere della Sera«, ki se ji pridružuje tudi »Idea nazionale«, jadikuje, da italijanska propaganda v inozemstvu ni točno opisala svetu boje ob Piavi, češ, da ni dovolj vdarjala, da so Avstrijce ustabil samo Italijani in da so Francozi in Angleži prišli v boj mesec dni pozneje, ko je bila že ustavljena avstrijska ofenziva.

= Italijanska zračna pošta v Albaniji. Rim, 27. (Lj. k. u. - Brezžično.) Italijanski oddelki aeroplanov, ki so bili za vojne v Albaniji, nadaljujejo zračno službo. Uvedla se je zračna poštna služba med različnimi albanskimi in macedonskimi mesti, tako n. pr. med St. Quaranta - Valono - Dračem - Beratom - Tirano - Elbasanom in Skadrom.

= Volitve na Madžarskem. Budimpešta, 27. (Lj. k. u.) Kakor poroča »Magyar Ország«, se bodo vršile volitve v narodno skupščino 5. ali 6. aprila in sicer le v zasedenih krajih. Ti bodo uvrščeni v 23 volilnih krogov, od katerih bo vsak okraj volil 7 do 10 poslancev. Volitve se bodo vršile po belgijskem sistemu. Glasovalo se bo namreč samo za one seznamke, katere je priporočilo najmanj 500 volilcev.

= Generalna stavka v Düsseldorfu. Düsseldorf, 27. (Lj. k. u.) Položaj v Düsseldorfu se je še nadalje poslabšal, ter povzročil napoved nove generalne stavke. Stavkujoči so imeli velika zborovanja, na katerih so imeli zelo vznemirjajoče govore. Del stavkujočih je odkorakal

proti deželni hiši; na potu so prisilili zatvoritev vseh gostiln, kinov in gledališč. Tudi cestna železnica je bila ustavljena. Sestajališča demokratske stranke so razdrli, istotako tudi nabitosti centristične stranke. Tiskovine so zažigali na cesti. Vsi dohodi do deželne hiše so bili zasedeni, da onemogočijo eventualni beg izvršilnega sveta. Predsednik tega sveta je imel nagovor, v katerem se je odločno upri domnevi, da bi bil on glasoval za stavko.

= Izjava rumunskega ministra za Sedmograško, temveč tudi do onega dela Banata, kjer Rumunski minister za Sedmograško, dr. Aleksander Vajda je izjavil v Parizu, da vzdržuje Rumunija svoje pravice ne samo do Sedmograške, temveč tudi do onega dela Banata, kjer je baje pretežna večina rumunske narodnosti. Omenil je, da zahtevajo tudi Nemci, ki stanujejo v Banatu, spojitve z Rumunijo. To pa ni resnično. Banatski Švabi se niso nikdar izrazili enako, banatski Švabi so zvesti pristaši svoje ogrske domovine, ter hočejo to svojo voljo tudi dokumentirati na pariški mirovni konferenci.

= Novo turško ministrstvo. Carigrad, 27. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: Novo turško ministrstvo se je konstituiralo. Veliki vezir je Tefvik paša. Novi ministri so baje vsi za to, da sodelujejo z ententno komisijo. Preganjati hočejo povzročitelje vojne in odrediti vse potrebno da se vzdrži mir in red. V to svrhu potrebuje pa novi kabinet takojšnje finančne pomoči od entente.

= Položaj na Španskem. Madrid, 27. (Lj. k. u.) »Agence Havas« poroča: V Barceloni se je poslabšal položaj. Tamošnje oblasti zahtevajo od države, da se jim da na razpolago potrebna sredstva, posebno telegrafično gradivo, da se ne prekine promet. Kakor se pripoveduje, je v Barceloni nastala revolucionarna junta, ki namerava zasesti vodovod in električno postojanko. Vojaške patrolje so vso noč hodile po mestu, ki je popolnoma v temi.

= Položaj na Portugalskem. Lisbona, 27. (Lj. k. u. - Brezžično.) Vojaške oblasti so objavile odlok, s katerim se razveljavlja zborovalna svoboda. Republikanske straže in redarstvo so zasedle glavna cestna križišča. Promet cestne železnice ni ustavljen. Po mestu se vrše obhodi. Udeleženci vzklikajo republiko. V Braganzi so monarhiste razkropili.

= Komisija za razzoditev spornih vprašanj. Rotterdam, 27. (Lj. k. u.) Po londonskih vesteh namerava predlagati Lloyd George vpostavitve komisije, ki naj odločuje v različnih spornih vprašanjih, ki so nastala med alijanci na pariški konferenci, preden se začne prava mirovna pogajanja. Predsedništvo te komisije se bo najbrže poverilo zveznemu predsedniku Švice.

= Amerika na razpotju. Washington, 26. (Lj. k. u.) Snoči je bila kabinetna seja. Nekaj ur pozneje je v govoru, katerega je imel mornariški minister Daniels v »National Press Clubu«, Daniels izjavil, da stoji sedaj ameriško ljudstvo v novo dobo. Gre za to, da, ali podpira predlagano zvezo narodov ali pa, da pomnoži svojo velikansko vojno brodovno opremo v svrhu varovanja svojih interesov na podlagi Monroe doktrine. Mi moramo naš del odgovornosti za svetovno pravico in za svetovni mir v zvezi z drugimi narodi prevzeti, ali pa nositi vsa bremena vojaških izdatkov in nevarnosti, katere bi nam nalaгал militarizem.

= Seja v Beli hiši. Washington, 28. (Lj. k. u. - Brezžično.) Tainik Wilsonov je brzojavno vpoklical k sebi v Belo hišo guvernerje vseh držav in župane več kot 100 mest. Ta seja naj se vrši dne 3. in 4. marca ter se bo na nji razpravljalo o zelo važnih vprašanjih.

= Amerikanska denarna pomoč Evroni. Washington, 28. (Lj. k. u. - Brezžično.) Včeraj je Wilson podpisal odredbo glede uporabe 100 milijonov dolarjev, katero svoto je namenila Amerika za opustošene kraje v Franciji, Belgiji, Poljski, Siriji, Grški in Armeniji.

Kurt Eisner.

Kot svetla zvezda na obzorju se je zableščalo v prvih dneh novembra ime Kurt Eisnerja. Med socialno mislečimi je bil že dolgo prej poznani kot sloveč pisatelj, toda za časa vojne je utihnil in v petem letu mu je, ker je bil v zaporu, bilo onemogočeno vsako delovanje. Januaria meseca minulega leta je v Monakovem povzročil stavko, da bi vplival na konec vojne, vsled česar je bil prijet in odnehan v preiskovalni zapor, v katerem je prebil osem in pol mesecev. Iz zapora ga je rešila sprememba v

samo za strokovno delo; 7. ustanove naj se čimpreje državne učne delavnice.

— **Državna posredovalnica za delo** je otvorila 22. t. m. svojo podružnico v Mariboru na Grajskem trgu št. 1, v koje delokrog spada za enkrat ves slovenski del Stajerske. Vsi delojemalci in delodajalci iz Stajerske naj se zglasijo v svrhu posredovanja odslej le pri omenjeni podružnici. Za pismene prijave je naslov: Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Maribor in okolico v Mariboru, Grajski trg št. 1.

Prvi majnik.

Vse politične, strokovne in prosvetne organizacije, nadalje posamezni zaupniki krajev, kjer ni organizacije, naj javijo najkasneje do 15. marca na upravništvo »Napreja«, koliko izvodov **majskega spisa** naroče.

Naznanjamo, da bo letošnja številka majskega spisa izšla v prav posebno odlični izdaji, trajne vrednosti. Sodelovanje so nam obljubili naši najboljši pisatelji in umetniki.

Vsak sodrug, vsaka hiša, si mora zagotoviti ta važni spis.

Dopisi.

Revežu niti vode. Neki dopisnik iz Most se pritožuje, da Zelena jama, Moste in Selo nimajo vode. Nam v Hradeckega vasi se godi ista, tudi mi nimamo vode. Iz Golovca se steka po umazanih jarkih voda in to rabimo za vse. Pa kaj se to tiče gospode pri mestni upravi, revež naj pije gnojnico ali pa: vsaj je blizu Orubarjev kanal. Z malimi stroški bi se dalo napraviti tam vsaj par javnih vodnjakov, ker so cevi že speljane čez kanal. Spadamo sicer pod mesto, a nimamo ne vode in o kakih uličnih razsvetljavi pa ni niti govora. Kako prijetna in varna je hoja v popolni temi pod Golovcem si lahko vsakdo misli sam.

Borovnica. V nedeljo smo imeli pri nas v Borovnici lep dan, četudi se je nebo kremenilo in je po malem ves dan pršilo. Nedelja je bila mejnik med preteklostjo in bodočnostjo, ki obeta biti boljša, če bo započeto delo napredovalo tako, kakor je doslej. Veseli smo, da je shod, ki gotovo ne bo brez uspeha, tako lepo uspel. Na povabilo zaupnikov privrelo je ljudstvo od vseh strani, celo iz Preserja in oddaljene Vrhnike, da je izgledala hiša pri Petrovčiču kakor taborišče. Vse sobe, veža, kuhinja in stopnjice so bile natlačene poslušalcev, da ni mogel nihče več v sobo. Odpreti se je moralo okna, da se je beseda slišala tudi zunaj, kjer je mnogo ljudi vztrajalo do konca, kljub slabemu vremenu. Prav posebno obiležje so dale shodu ženske, ki jih je bilo nad polovico. Po pozdravu s. Ahčana je shod s. Kocmanurju, ki je poročal o političnem položaju in nalogah delovnega ljudstva v novi državi, živahno pritrjeval. Govoril je tudi s. Fran Puc o organizaciji konsumentov, h kateri je pristopilo do 50 novih članov. Dobro gre pri nas v Borovnici in upamo, da si bomo kmalu podali roko z Vrhnici. Kras se oživlja, Kras bo naš, Kras gre naprej! Sodrugi, na delo za pravično stvar!

Tržič. Naši »purgarji« se vedno mislijo, da so v pokojni Avstriji. Povsod vlada brezposelnost in beda in revnemu ljudstvu preti poguba. Naši gospodje se pa prav nič ne zmenijo! Nasprotno, še celo obljubujejo, da bodo vsled osemurnega dela zaprli podjetja. Tudi občinska uprava zelo hitro in pridno rešuje brezposelnost, samo to je križ, da morajo ubogi ljudje po desetkrat hoditi v pisarno drezat, preder, se kaj ukrene! Priporočali bi tudi, da se občinski odhod tudi pobriga za cene blaga, da se ne bo ljudstva tako odiral! Povsod se obrača velika pozornost na to, samo pri nas še spimo! Temu smo pa sami vzrok, ker večina še vedno živi v strahu klerikalizma, kajti če se kdo izobrazi in malo izpregleda, je po mnenju naših klerikalcev pogubljen! Delavci! Temu ni več tako! Dovolj je našega trpljenja in bede! Zavedajmo se, da je čas osvobodjenja pred nami! Beditmo ponosni in delajmo samostojno in ne pustimo se vlačiti za nos od meščanskih strank, ki so med vojno dovolj jasno pokazale svojo takzvano ljubezen do delavstva! Sodrugi, na delo! Na delo za naše organizacije! Razširjajte naš časopis!

Križe pri Tržiču. V nedeljo dne 26. t. m. se je vršil tukaj shod, ki je bil nad vse dobro obiskan. Prišli so delavci, kmetje in ženske. Vršil se je shod v gostilni pri postajališču ob 3. uri popoldne. Čeprav je župnik Zabukovec do-

poldne s prižnice sklical tudi shod na isto uro, se je moral prepričati, da njegova politika ne vleče več. Imel je na svojem shodu razen par moških zbrane članice Marijine družbe, katerih pa tudi ni bilo preveč. Na našem shodu je poročal sodrug Tokan iz Ljubljane. Govoril je zelo jedrnato o delavskem položaju in pa o razmerju kmetov v Jugoslaviji, za kar je žel priznavajoče odobravanje. Isti dan se je dopoldne vršil tudi ljudski shod v Kranju, kjer pa so tamošnji sodrugi sami opravili, in sicer zelo vrolo. Tudi na ta shod je imel priti kot poročevalec s. Tokan. Zaradi neljube pomote na kolodvoru pa mu je bila udeležba onemogočena.

Iz železničarskih krogov nam pišejo: Uradniki drž. železnic so si nadedi zadnje mesece kot svojo glavno nalogo boj proti socialni demokraciji in boj proti razredni železničarski organizaciji. Njih teznje gredo za tem, da bi vse železničarje pripeljali v — Zvezo jugoslovanskih železničarjev. Eden najbolj zagrizenih je seveda gospod revident Slatnar, ki se je zaročil, da mora pomagati zatreti socialno demokracijo. Izrazil se je v krogu svojih ožjih tovarisev: »Socialiste ven, če ne z lepa, pa z grda; bomo že poskrbeli, da ne bo noben socialist napravil izpita za višjo službo.« Postopa pa se že tako, in sicer se protežira zvezarje, zapostavlja pa socialne demokrate. Kakor Slatnar, tako delajo tudi drugi. Opozarjamo gospode pri direkciji, da naj počenjanje g. Slatnarja in njegovih kolegov malo nadzorujejo. Socialna demokracija ne bo več dolgo mirno gledala protekcij, ki jih deli gotova gospoda!

Kisovec. Čudne stvari se godijo pri nas. Naš novi obratovodja je strašno surov človek, ki nas zmerja na vse pretege. Priznava predstirinjati dnevi se je naš rudnik malo pokvaril in prosili smo, da se nam izpregleda za služek. Obratovodja je pri tej priliki tako razbijal ter vpil, da se ne boji sto hudicev, se manj pa nas. Kaksno je to obnašanje, morda primerno za gospoda? Če bo še tri mesece pri nas, bomo gotovo morali odriniti mi rudarji s trebuchom za kruhom po svetu. Kakor vse kaže, bi postal rudnik kmalu ognjenik, če bo obratovodja se naprej poveljeval po svoji trdi glavi. Če misli, da smo rudarji tako neumni, da se bomo tepli z njim, se jako moti. Če se on nas vseh ne boji, je prav lepo zanj, ker čuti toliko moči in ponosa v sebi! Nismo taki neolikanci, da bi se z njim pretepali. Če on misli, da ima take »boljševike« med sabo, ki bi pobijali in se tepli, se moti. Nismo nikaka »boljševiška« tolpa, ampak smo organizirani rudarji in socialni demokrati! Gospod Klonec, opustite svojo strahovlado, ki ste jo prinesli s seboj od ruskih grofov!

Kropa-Kamnagorica. Zadnje čase se pri nas razvijajo dogodki prav čudno. Tukajšnje delavstvo se je med seboj razdvojilo. Do zadnjih dni je bilo enotno. Vsled nastopa gospoda župnika in ljubljanskih gg. dr. Mohoriča in Moškerca proti g. Solarju, ki je bil doslej ravnatelj tukajšnje žebeljske zadrge — se je delavstvo razdelilo. Na občnem zboru dne 26. januarja t. l. so člani žebeljske zadrge odstavili gosp. Solarja ter ves odbor od vodstva zadrge ter izvolili ravnateljem cerkovnika Gregorja Gasperšiča ter izstopili iz apfovizacije tukajšnjega kons. društva, ki ga še vodi gosp. Solar. Ustanovili so tudi podružnico Jugoslovanske strokovne zveze. Nam soc. demokratom je to prav, ker se bodo sedaj začeli pojmi bistriti. Upajmo, da tudi delavstvo Kroke in Kamnagorice polagoma pride do tega, da se postavi na edino pravo stališče, ki ga imajo delavci zavzeti, to je na r a z r e d n o d e l a v s k o.

Trbovlje. Izobraževalno društvo »Svoboda«, je imelo v nedeljo 23. t. m. v Delavskem domu ustanovno zborovanje ženskega, oziroma mešanega pevskega odseka. Zborovalke so sklenile na svojem prvemu sestanku, da imajo vse članice oziroma podporni člani mešanega pevskega odseka prispevati mesečno poleg 1 K članarine, še 1 K prostega prispevka. V odbor so bile izvoljene: Puntar K., načelnica; Paradiš M., zapisničarica; Zelenšek A., blagajničarka; Lenko N., arhivarka; Stendler E., namesnica arhivarke; Grabner M. in Fabjan F. računski preglednici. — Odbor opozarja vse ženske, ki se dosedaj še niso priglasile, pa imajo veselje do petja, da se priglasijo do 15. sušca, ker se s 15. suščem zaključijo sprejemanje članic za to leto. Nove pristopivše članice se sprejemajo v četrtkih od 6. do 8. ure zvečer, in v nedeljo od 4. do 6. ure popoldan v konferenčni sobi Delavskega doma.

Agitirajte za soc. dem. časopisje!

Shodi.

Ljubljanska politična organizacija za II. okraj sklicuje v soboto, dne 1. marca ob 7. uri zvečer shod v gostilni pri Sokolu v Nadvojvode Friderika ulici.

Zelena jama-Moste. V soboto, dne 1. marca točno ob pol 8. uri zvečer predava v gostilni Sušnik v Zeleni jami sodr. Čelešnik o temi: »Občina in socializem«. — Po predavanju dobočtev zaupnikov za Zeleno jama in odborov seja. Sodrugi, prihitite v obilnem številu in privedite nove člane!

Občni zbor podružnice Osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok se bo vršil v nedeljo, dne 2. marca t. l. v Iliriji, dopoldne ob 10. uri. Dnevni red je važen, zato vabimo vse tovariše in tovarišice, da se ga vsi udeležijo.

Shodi v nedeljo dne 2. marca 1919.

Študenti pri Mariboru ob 4. uri pop. pri Tihovčju, poročja poverjenik Kristan.

Mojstrana ob 3. uri pop. gostilna Herc, poročja s. Mihevc.

Blejska Dobrava ob 10. dop. gostilna Stol, poročja sodr. Mihevc.

Boštanj pri Sevnici ob 8. dop., poročja s. Koleša.

Vrhovo ob 2. pop. poročja s. Koleša.

Škofja Loka ob 3. pop. gostilna Novi Svet, poročja s. poverjenik Prepeluh. Dnevni red: Politični položaj.

Glasbeno društvo železničarjev za Zidanmost in okolico priredi v nedeljo, dne 2. marca 1919 ob 7. uri zabavni večer. Vabimo vse delavstvo in železničarje brez razlike, da se udeležijo v polnem številu. Vstopnina: za družine 4 K, posamezne osebe 2 K. Maskirani po 1 K. Čisti dohodek je namenjen za glasbeno društvo v nakup novih instrumentov. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Vrši se v gostilni g. Juvančiča v Zidanem mostu. — Odbor.

Trbovlje. Podružnica »Svobode« priredi na pustni torek, dne 4. sušca, ob 7. uri zvečer v dvorani gospe Forte burko »Trije ptički«. Sodeluje pevski odsek in delavski šramel. Po igri prosta zabava. Prosi se za obilno udeležbo. Maske dobrodošle! Igra E. Kristana se ne ponovi na pustno nedeljo, kakor poročja »Napreja« od 26. t. m., marveč radi te prireditve izostane.

Vsem strokovnim organizacijam sporočamo, da je od sedaj naprej vse dopise, tičeče se strokovnega gibanja, nasloviti na Strokovno tajništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6. II. in ne na moj naslov, ker bom za več dni odsoten. Josip Petejan.

Tržič: Za strokovne organizacije: Tedenki prispevki se vplačujejo vsako nedeljo dopoldne od 8. do 12. ure v društveni sobi. Istotam se dobivajo tudi razna potrebna pojasnila. — Odbor.

Umetnost in književnost.

Repertoar Narodnega gledališča. Dramsko gledališče. V soboto, dne 1. marca ob pol 8. zvečer dobrodelna predstava oslepelih vojakov. Izven abonementa. — V nedeljo, dne 2. marca ob 3. popoldne dobrodelna predstava oslepelih vojakov. Izven abonementa. — V ponedeljek, dne 3. marca »Matiček se ženik«, igrajo dijaki tukajšnjih srednjih šol. Izven abonementa ob pol 8. zvečer. — V torek, dne 4. marca ob pol 3. popoldne »... ulica št. 15« izven abonementa. — V sredo, dne 5. marca ob 7. zvečer »Tugomer« izven abonementa. Predstava se vrši za uradnike ob znižanih cenah. — V četrtek, dne 6. marca ob 3. popoldne dijaška predstava »Svet« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8. »... ulica št. 15« za abonement »A«. — Operno gledališče: V soboto, dne 1. marca ob pol 8. zvečer »Manon« za abonement »C«. — V nedeljo, dne 2. marca ob pol 8. zvečer »Prodana nevesta« izven abonementa. — V ponedeljek, dne 3. marca ostane gledališče zaprto. — V torek, dne 4. marca ob pol 8. zvečer »Bohème« izven abonementa. — V sredo, dne 5. marca ob pol 8. zvečer »Manon« za abonement »A«. — V četrtek, dne 6. marca ob pol 8. zvečer »Bohème« za abonement »C«.

Uradniške predstave. Z ozirom na to, da so g. uradnice in uradniki v svojem poklicu zadržani obiskovati gledališče, je sklenilo ravnateljstvo, prirediti uradniške predstave z znižanimi cenami, tako da bodo tudi uradništvu dana prilika udeležiti se gledaliških predstav.

Zadnje vesti.

Italijani hočejo izstradati Šplit.

Šplit, 27. (Li. k. u.) Italijani, ki so početkoma ponujali ržja in moko, da bi agitirali za svoje svrhe, s

Hrastnik

Vsem mojim cenjenim odjemalcem naznanjam, da sem oddal svojo 50 let storo trgovino (od 1869—1919) svojemu sorodniku gospodu Rudolfu Simonišek-u. Pri tej priložnosti se zahvaljujem za obisk in druge mi izkazane prijaznosti gosp. tovarniškim posestnikom kemične tovarne, tovarne za steklo in rudokopa, vsem kmetom in posestnikom, vsem tovarniškimi delavcem in rudarjem ki so bili in so moji prijatelji, ter prosim, da tudi mojega naslednika pridno obiskujejo, ker tudi on se bo potrudil, da bo vsakdo dobro postrežen.

Moje domovje bode sedaj v Celju. Vendar pa se bodem še naprej pečal na mojem posestvu v Slatni s sadjarjo in če bo kdo rabil sadeže in cepiče bo veljal zopet oklic:

„Kmetje na noge, cepiči za različno sadje se zopet brezplačno delijo!“

Z odličnim spoštovanjem in srčnim pozdravom

JOSIP VOUK.

UČITELJSKA TISKARNA

registрована zadruga z omejeno zavezo,

Ljubljana Frančiškanska ul. 6.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, itd.

Stereotipija. — Litografija

Za ogenj, tatvino, vlom, življenje, pokojnino, smrt in rente zavarovanja sprejema

Glavni zastop „Franco Hongroise“ Splošna zavarovalnica Gledališka ulica št. 7./III.

Uradne ure: od 9.—11. dop. in od 3.—6. pop.

Dva žagarja (dobra gaterista)

rabim za takojšni nastop za žago na Gorenjskem. Za hrano preskrbljeno. Ogiasiti se je pri Ferd. Arnejcu, trgovcu z lesom, Jesenice, Gorenjsko.

!! POZOR !!

!- Nikakega veriženja več -!

Vsi, ki želite odpomoči navijanju cen, najboljšje storite, da si brez izkaznic nakupite manufakturnega blaga v poljubni množini v skladišču na Francovem nabrežju št. 1 (Filipov dvorec) pri Frančiškanskem mostu.

Razprodaja se vrši dnevno dopoldne od 8.—12. in popoldne od 2.—5. dokler bo kaj zaloge. Prodaja se pod nakupno ceno. Pri večjem nakupu izdaten popust, ter edino ugodna prilika za trgovce na deželi.

Miši, podgane, stenice, ščurki!

Izdelovane in razpošiljatev preizkušene nega radikalno učinkujočega uničevalnega sredstva, za katero vsak dan dohajajo zahvalna pisma. Za podgane in miši K 5; za ščurke K 5.—; tinktura za stenice K 2, posebna močna tinktura K 5.—, uničevalec moljev K 2; prašek proti mrčesu K 2.— in K 4.—; tinktura za človeške uši K 3; mazilo proti ušem pri živalih K 2; prašek za uši v obleki in perilu K 2; tinktura proti pasjim bolham K 1:50; prašek proti pernim ušem K 2; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničev. rastlin) K 3; Pošilja po povzetju: Zavod za pokončevanje mrčesa M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 3, III.

Št. 2529.

Razglas.

Poverjenišvo za javna dela in obrt potrebuje v zmislu sklepa deželne vlade za Slovenijo za gradnjo stanovanjskih hiš v Ljubljani

več stavbnih parcel oziroma za razdelitev v stavbne parcele primerne sveta.

Kolkovane ponudbe z vsemi podatki, opremljene po možnosti z legopisom, prevzema poverjenišvo do 15. marca t. l.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Ing. V. Remec l. r.

Št. 2281.

Razglas.

Na javni dražbi se bo prodajala večja množina steklenic za pokalice in sodavico in nekaj strojev, in sicer: v ponedeljek dne 3. marca ob 9. uri zjutraj v žrebčarni na Selih, v torek dne 4. marca ob 9. uri na južnem kolodvoru.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Ing. V. Remec l. r.

Išče se

izurjen in spreten **VRTNAR.**

Ponudbe z zahtevo plače naj se vpošljejo na rudniško ravnateljstvo v Trnovi ah.

Čevlji tovarne Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-boks-in lak-usnja z usnatimi po plati se dobe po dnevni cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85.— za moške, K 73.— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

DR. TONE JAMAR

ORDINIRA

OD 2.—4. URE POPOLDAN.

V PREŠERNOVI ULICI ŠTEV. 5/I.

Prva jugoslovanska tovarna kopit in drugih lesnih izdelkov Loka pri Žusmu, Štajersko, se priporoča za dobavo kopit in prosi za naročila na gornji naslov.

Gospodinje, ne zamudite prilike!

ter si naročite za poskušnjo eden, dva ali več kosov dobrega pralnega mila 20%, ali 30%, v kosih po 100 ali 200 gr.

20%	pralno milo komad	—40 K
30%	„ „ „	—1:20
38—40%	„ „ „	2.— in K 2:50

Istotam najfineje 66% milo za britje komad po K 2.—.

Poštni zavitek 5 kg 30% pralnega mila franco povzete K 32:70.

Razpošilja: tvr. Janko Pintar, Sp. Šiška, Ljubljana.

Lei-Lire in vojnih posojil nakup posreduje in sprejema kot zavarovalne premije „Splošna zavarovalna posredovalnica“

Gledališka ulica 7, III. nadstr.

Uradne ure: od 9.—11. dop. in od 3.—6. pop.

Denar dobro naložen z dobrim obrestovanjem in z jamčeno sigurnostjo

je vprašanje današnjega dne. Če hočete o tem pojasniti, potrudite se takoj k Splošni zavarovalnici Gledališka ulica št. 7./III.

Uradne ure: od 9. do 11. dop. in od 3. do 6. pop.

Ker ni več

VOJSKA

se vrši od 3. do 20. marca velika

RAZPRODAJA

vsega vojnega sukna, volne, bele in pisane tkanine, modrovine, hlačevine, perila, ženske, moške in otročje konfekcije, č-vljev in raznega drugega blaga po ogromno znižanih cenah, ter se raven tega pri odvzemu 11 metrov ali kosov enovrstnega blaga računa samo za deset, v veletrgovini in razpošiljalni

R. Stermecki v Celju.